

У Х В А Л А
ПЕРШОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Порайка Миколи Васильовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“

м. К и ї в
13 липня 2021 року
№ 99-1(І)/2021

Справа № 3-98/2021(222/21)

Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Колісника Віктора Павловича – головуючого,
Кичуна Віктора Івановича – доповідача,
Філюка Петра Годосьовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Порайка Миколи Васильовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 50, ст. 564).

Заслухавши суддю-доповідача Кичуна В.І. та дослідивши матеріали справи, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Порайко М.В. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають частинам першій, четвертій

статті 41 Конституції України (є неконституційними), окремі положення Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI (далі – Закон № 4452) у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин між ним і Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд), а саме:

– пункт 12 частини другої статті 4 Закону № 4452 в редакції Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи“ від 4 липня 2014 року № 1586–VII (далі – Закон № 1586);

– пункт 6 частини другої статті 20, частину другу статті 29 Закону № 4452 в первинній редакції;

– абзац десятий частини шостої статті 36 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом № 1586;

– пункт 3 частини першої статті 52 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб“ від 2 жовтня 2012 року № 5411–VI (далі – Закон № 5411).

Пунктом 12 частини другої статті 4 Закону № 4452 в редакції Закону № 1586 закріплено, що на виконання свого основного завдання Фонд у порядку, передбаченому Законом № 4452, здійснює такі функції: „надає цільову позику банку для виплат вкладникам банку відповідно до пункту 1 частини шостої статті 36 цього Закону, а також фінансування витрат для оплати роботи осіб відповідно до пункту 2 частини шостої статті 36, пунктів 7 і 8 частини другої статті 37 та частини четвертої статті 47 цього Закону, що здійснюються протягом дії тимчасової адміністрації“.

За пунктом 6 частини другої статті 20 Закону № 4452 в первинній редакції кошти Фонду не включаються до Державного бюджету України, не підлягають вилученню і можуть використовуватися Фондом виключно для „надання цільової позики для авансування виплат вкладникам банку відповідно до

пункту 1 частини шостої статті 36 цього Закону протягом дії тимчасової адміністрації“.

Згідно з частиною другою статті 29 Закону № 4452 в первинній редакції „Фонд також набуває прав кредитора на суму сплачених Фондом витрат, пов’язаних з процедурою виведення неплатоспроможного банку з ринку, а також на суму цільової позики, наданої банку протягом дії тимчасової адміністрації“.

Відповідно до абзацу десятого частини шостої статті 36 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом № 1586, „з метою забезпечення виконання зобов’язань, передбачених пунктом 1 частини шостої цієї статті, Фонд має право надати банку цільову позику. Виплати за такими зобов’язаннями за рахунок цільової позики Фонду мають розпочатися не пізніше першого місяця з дати запровадження у неплатоспроможного банку тимчасової адміністрації, а для системно важливих банків – не пізніше двох місяців“.

Згідно з пунктом 3 частини першої статті 52 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом № 5411, кошти, одержані в результаті ліквідації та реалізації майна банку, спрямовуються уповноваженою особою Фонду на задоволення вимог кредиторів у такій черговості: „вимоги Фонду, що виникли у випадках, визначених цим Законом, у тому числі щодо повернення цільової позики банку, наданої протягом здійснення тимчасової адміністрації з метою забезпечення виплат відповідно до пункту 1 частини шостої статті 36 цього Закону, та щодо покриття витрат Фонду, передбачених у пункті 17 частини п’ятої статті 12 цього Закону“.

Стверджуючи про неконституційність оспорюваних положень Закону № 4452, автор клопотання зазначає, що внаслідок їх застосування „порушується його право власності на вклад, гарантоване нормами частин першої, четвертої статті 41 Конституції України, згідно з якими кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності; право приватної власності є непорушним“. Аргументуючи свою позицію, Порайко М.В. посилається на Конституцію

України, закони України, Указ Президента України „Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб – вкладників комерційних банків України“ від 10 вересня 1998 року № 996/98, юридичні позиції Конституційного Суду України, практику Європейського суду з прав людини, низку актів виконавчої дирекції Фонду щодо запровадження тимчасової адміністрації в ПАТ „Єврогазбанк“ і призначення уповноваженої особи Фонду на тимчасову адміністрацію у вказаний банк, продовження строку тимчасової адміністрації і повноважень уповноваженої особи Фонду, щодо початку процедури ліквідації ПАТ „Єврогазбанк“ та призначення уповноваженої особи Фонду на ліквідацію банку, а також на судові рішення, ухвалені в його справі.

2. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ Конституційний Суд України розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) акта (його окремих положень), який втратив чинність, але продовжує застосовуватися до правовідносин, що виникли під час його чинності (пункт 2 статті 8); конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); у конституційній скарзі має міститись обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77); суб'єктом

права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України (абзац перший частини першої статті 56).

Зі змісту остаточного судового рішення у справі Порайка М.В. – постанови Верховного Суду від 12 березня 2021 року – вбачається, що в ньому застосовано лише окремі з оспорюваних положень Закону № 4452, а саме пункт 12 частини другої статті 4 Закону № 4452 в редакції Закону № 1586, частину другу статті 29 Закону № 4452 в первинній редакції, абзац десятий частини шостої статті 36 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом № 1586.

Суд касаційної інстанції не застосовував пункту 6 частини другої статті 20 Закону № 4452 в первинній редакції, пункту 3 частини першої статті 52 Закону № 4452 зі змінами, внесеними Законом № 5411, а отже, в частині перевірки їх на конституційність Порайко М.В. не є суб'єктом звернення до Конституційного Суду України відповідно до пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Оспорювані положення Закону № 4452 втратили чинність згідно з законами України від 16 липня 2015 року № 629–VIII, від 13 травня 2020 року № 590–IX, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі внаслідок втрати чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України.

Аналіз змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів дає підстави для висновку про те, що автор клопотання фактично висловив незгоду із законодавчим регулюванням, а також із судовими рішеннями, ухваленими в його справі, що не можна вважати обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності оспорюваних положень Закону № 4452.

Таким чином, конституційна скарга не відповідає вимогам частини першої, пункту 6 частини другої статті 55, статті 56 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктами 1, 4, 5 статті 62 цього закону – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом;

неприйнятність конституційної скарги; втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 61, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Порайка Миколи Васильовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI на підставі пунктів 1, 4, 5 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб’єктом; неприйнятність конституційної скарги; втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України.

2. Ухвала є остаточною.

**ПЕРША КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**